

‘de Fransche Brug’ van melksalon naar restaurant

Na een bijna tachtig jarig bestaan als horecaonderneming is onlangs het besluit gevallen restaurant de Fransche Brug, Westeinde 83 in Roelofarendsveen te sluiten. Daarmee komt een einde aan een bekende en gewaardeerde horecaonderneming. Reden voor de redactie om ons te verdiepen in de geschiedenis van het pand en zijn bewoners. Het navolgende artikel geeft een weerslag van onze bevindingen.

Het is 1924. In de kosterwoning aan het Noordeinde 186, waaraan wij in een voorgaand nummer van de Alkmadders aandacht besteedden, smeden koster Marcellus Adrianus Otten en zijn vrouw Johanna Maria Straathof plannen om voor zichzelf te beginnen. Ze denken heel lang na en uiteindelijk nemen ze het besluit om een melksalon te bouwen aan het Westeinde nabij de ophaalbrug, die in de volksmond Fransche Brug genoemd wordt. Het idee om de melksalon ook ‘de Fransche Brug’ te noemen is afkomstig van de opzichter de Moel die toezicht houdt bij de bouw van de melksalon.

Aan de familie Otten is het verhaal verteld, dat rond 1800 op deze plek een vlot gelegen zou hebben om passanten over te zetten. Soldaten uit het Franse leger zouden hier rond die tijd palen hebben geslagen voor een vaste verbinding met Nieuwe Wetering, omdat daar op dat moment Franse artillerie gelegen was. Later is hier een ophaalbrug gebouwd. (Momenteel wordt door enkele medewerkers van de Stichting Oud Alkemade ijverig gezocht naar de herkomst van de naam van de brug. Red.)

In 1924 ligt die locatie nog ver buiten het dorp Roelofarendsveen. Het is een zogenaamd broekland: een stuk gedempt water. Aan de Langeweg, zoals het Westeinde dan heet, staan in totaal vijf woningen, waarvan zeker drie boerderijen. Het is de uitvalsweg naar Leiden, waardoor er veel mensen langskomen, die wellicht behoefte hebben aan een verfrissing. Bovendien ligt het voetbalveld van DOSR er tegenover. Dus uit zakelijke overwegingen is de locatie nog zo slecht niet. Na de wedstrijd wordt er steevast een pilsje gedronken en soms ook gezwommen, maar dat is soms zo aanstootgevend vanwege de gedragen zwemkleding dat de gordijnen van ‘de Fransche Brug’ gesloten moeten worden!

Het echtpaar Otten heeft aan aannemer Chr. Overdevest in Rijnsaterwoude gevraagd een ontwerp voor de melksalon en woning te maken en het werk uit te voeren. Deze dient op 18 april 1925 een verzoek in voor een bouwvergunning bij het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Alkemade. Op 30 april 1925 wordt de vergunning afgegeven tegen het betalen van één gulden aan leges. (Een

bouwvergunning kon dus in die tijd al na ongeveer TIEN WERKDAGEN worden afgegeven. Dat moet je tegenwoordig eens proberen!)

Chr. Overvest heeft een pand ontworpen met kenmerken van de Berlagiaanse- en Amsterdamse Schoolstijl. Met name de gemetselde torentjes en de hardstenen gevelversiering vallen op. Het pand is afgewerkt met een zogenaamd schilddak, voorzien van oranje-rode tuile du nord dakpannen. Het gebouw heeft aan de voorkant een veranda ter hoogte van de ingang.

Via de veranda stap je meteen de gelagkamer binnen. Midden in deze ruimte komt een biljart te staan en achterin een toonbank met buffetkast. Rechts van deze ruimte bevindt zich een grote serre, die afgesloten kan worden met twee schuifdeuren. Achter de gelagkamer is de trap naar boven en onder deze trap en de twee portalen is de kelder. Achter de trap bevinden zich de keuken en een huiskamer. Opvallend is dat deze kamer aan de zuidzijde geen raam heeft. De keuken heeft aan die kant wel een klein raam. Kennelijk diende er in die tijd niet al te veel licht naar binnen te komen.

Boven is er ruimte voor het gezin Otten. Vijf slaapkamers en een zolder. Daarboven bevindt zich nog een vliering. Vergeleken met de

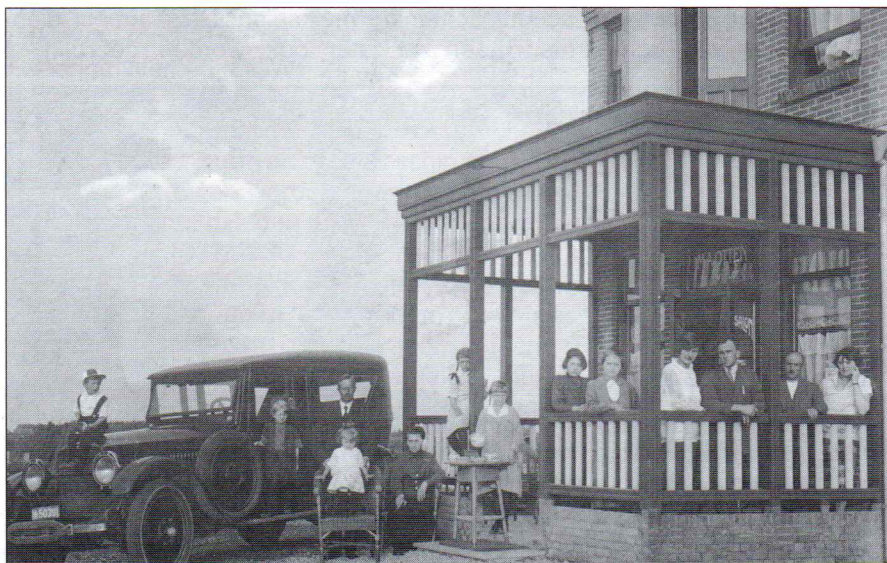

Foto bij de veranda staande voor de ingang van het café. Op de motorkap Jacobus Otten, in de auto Marian, naast de auto vader Celis, staande in e stoel Julia, naast haar moeder Johanna. In de veranda Annie (die in 1929 is overleden), Jacoba, Helen, Rie, Rosa Scheid (Duitse dienstbode van dokter P. van Dooren), haarverloofde en tenslotte familieleden van Rosa. Foto uit 1925 van familie Otten.

kosterswoning is er dus duidelijk sprake van een beter op het gezin afgestemde behuizing, want het gezin Otten telt op dat moment al elf personen.

Er wordt snel gebouwd, want op 25 augustus 1925 begint het echtpaar Otten zijn melksalon. Een half jaar later wordt al een vergunning bij het College van Burgemeester en Wethouders aangevraagd om alcoholische drank te mogen schenken. Het verlenen van deze vergunning hangt samen met het toenmalige aantal inwoners van de gemeente.

Naast het schenken van alcoholische en niet-alcoholische drank verhuurt het echtpaar Otten visboten. Eerder werden bij de brug ook al visboten verhuurd, maar de familie Otten breidde zijn visbotenvloot uit tot 24 stuks, die gebouwd werden door de Veense botenbouwers Heemskerk, Verhaar en Wesselman. Tot 1940 zijn deze boten verhuurd voor 50 cent per dag en in het weekend voor 75 cent per dag.

In het voorjaar werden deze boten geteerd en grijs geschilderd. De banken kregen een groene verflaag. Iedere vrijdagmiddag werden de boten geboend en schoongemaakt. De kinderen uit het gezin Otten moesten hierbij de helpende hand te bieden. Dit was wel reden om hen het zwemdiploma te laten halen in het zwembad aan het Braassemmmeer.

In september 1925 vraagt de heer Otten weer een bouwvergunning aan. Nu voor een te bouwen schuur achter de melksalon. Deze moest dienst gaan doen als bergruimte, maar zal later ook worden gebruikt als

*Interieur van het café. Links een jukebox, rechts een kolenkachel.
Foto van familie Otten.*

overnachtingsmogelijkheid voor vissers, die vroeg in de ochtend de polder in wilden. Tegen betaling mochten zij op de zolder in een laag stro genieten van een korte nachtrust. Zo kwamen er jarenlang vissers uit de Amsterdamse Jordaan, die met hun liederen en grappen voor veel gezelligheid zorgden. Jaarlijks ging vanaf 1 juni het visseizoen open en de hele zomer was het dan een drukte van belang. Overigens zijn in 'de Fransche Brug' ook altijd kamers verhuurd aan passanten en toeristen.

Buiten het seizoen waren er de nodige bruiloften en partijen en zoals we al in het artikel over de kosterwoning schreven, was mevrouw Otten het koken voor grote gezelschappen gewend, zodat we kunnen aannemen dat er ook door de toenmalige gasten genoten werd van overheerlijke gerechten. Wel stond dan het hele huis op zijn kop en was de huiskamer ingericht als garderobe. Als er restjes over waren, konden alle gezinsleden in de dagen daarna nog nagenieten.

Als in 1929 de crisis uitbreekt, slaan de gevolgen ook in Roelofarendsveen al snel toe. Er is sprake van grote armoede en dat heeft uiteraard zijn invloed op het consumptiepatroon van de Veenders. Ook in 'de Fransche Brug' is de schaarste merkbaar, zij het dat de oudere kinderen meehelpen om voor het gezinsinkomen te zorgen. Aan groenten en zuivel is nog wel te komen door een beroep te doen op buurtgenoten. In deze tijd worden werklozen rond 'de Fransche Brug' aan het werk gezet door de Dienst Uitvoering Werken (DUW). Zij moeten ondermeer sloten dempen en grond ophogen. De inmiddels bebouwde stukken grond achter 'de Fransche Brug' en de voormalige burgemeesterswoning, gebouwd in 1934, zijn ontstaan uit gestort afval, dat per schip aangevoerd wordt uit diverse grote steden. De terreinen worden opgehoogd met zwarte grond, afkomstig van hoeve Alkemade, gelegen in de Haarlemmermeer.

In de periode 1937/1938 is er sprake van een korte opbloei, maar als in 1940 de Tweede Wereldoorlog Nederland bereikt, zijn de gevolgen ook in Roelofarendsveen goed voelbaar. In 1942 neemt het gezin Otten een pleegkind uit Rotterdam op. Haar naam is Maria (Riet) Smit. Dit sluit aan bij eerdere ervaringen van vader Marcellus, die als zesjarige en jongste uit een gezin met vijf kinderen als wees werd opgenomen in het gezin van zijn oom en tante, Everardus Rodewijk en Barbara van der Spek in Roelofarendsveen. Na verloop van tijd gaat Riet weer terug naar Rotterdam, maar al gauw heeft ze zo'n heimwee, dat ze laat weten graag weer terug te willen komen. Dat gebeurt en sindsdien is het contact met haar ook bewaard gebleven.

In 'de Fransche Brug' worden in 1940 vier Duitse militairen ingekwartierd. Zij komen van het Franse front en zitten onder de luis. Samen met in Nieuwe Wetering gelegerde militairen eten ze het speciaal voor hen gekookte eten: gebakken aardappelen, gebakken eieren en knoflookworst. Het geheel overgoten met bier.

In de serre staat een piano, die door Marcellus is gekocht in Leiden. Het instrument is door de studenten zo met flessen bekogeld, dat hij eerst moet

worden opgeknapt. Weer toonbaar en bruikbaar gemaakt, dient hij als vermaak voor het café. In de hongerwinter is het in de serre veel te koud en wordt de piano verplaatst naar de huiskamer achter de trap, waar hij zijn diensten gewoon voortzet.

De familie Otten kent in de oorlog zelf geen honger. Er zit ieder jaar een varken in het kot, dat in november geslacht wordt en waarmee het gezin al aardig de winters kan doorkomen.

Na de bevrijding wordt de eerste koffietafel opgesierd met broodjes aardbei en koffie.

In de jaren vijftig vinden er op het terrein van 'de Fransche Brug' enige veilingen van kerkschappen plaats. Dit waren lammeren, die door het kerkbestuur van de Maria Presentatiekerk gekocht waren en daarna bij boeren ondergebracht. Als ze volgroeid waren, werden ze op een kerkeveiling verkocht. De opbrengst was voor de kerk.

Vanaf 1925 hebben drie generaties het familiebedrijf 'de Fransche Brug' bewoond en beheerd. De eerste eigenaar, vader Marcellus Adrianus Otten, geboren op 27 juli 1881 in Alkemade is bij de verhuizing naar de Fransche Brug 44 jaar oud. Zijn vrouw Johanna Maria Straathof, geboren in Alkemade op 4 april 1883 is dan 42 jaar. Zij hebben op dat moment negen kinderen: Lien, geboren 11-03-1907; Maria, geboren 12-04-1909; Elisabeth, geboren 26-02-1911; Annie, geboren 15-11-1912; Jacoba, geboren 11-01-1915; Jacobus, geboren 26-12-1917; Maria, geboren 13-01-1920; Antonius, geboren 26-06-1921 en Julia, geboren 22-05-1924. De jongste uit het gezin, Trees, wordt op 31-05-1927 in 'de Fransche Brug' geboren.

In 1957 overlijdt Marcellus Otten. Zijn vrouw besluit de zaak voort te zetten. Dit houdt zij nog drie jaar vol. Haar dochter Maria Apolonia (Marian) neemt in 1960 de zaak van haar moeder over. Zij is gehuwd met Bernardus (Nardus) Turk. Uit dit huwelijk zijn dan vier kinderen geboren: Annet, Jules, Paul en Gert-Jan.

'De Fransche Brug' blijft in de familie als in januari 1975 het bedrijf overgenomen wordt door Annet en haar man Hein de Jong, die op dat moment werkzaam is bij Simon de Wit in Zaandam. Dit is een grootgrutter, die op campings supermarkten pacht. Hein is beheerder van een campingwinkel en kantine in Vierhouten. 's Winters werkt hij bij Simon de Wit als winkelinrichter. Annet en Hein zien wel wat in 'de Fransche Brug', maar eerst moet het gebouw aangepast worden aan de dan geldende regels voor horecaondernemingen. Met name de toiletten ondergaan een grondige verbouwing, want er komen aparte dames- en herentoiletten.

In 1979 valt het besluit om het café uit te breiden met een restaurant. De serre verdwijnt en er verrijst een nieuwe zaal. Aan de voorzijde wordt ook het café aangepakt. Er komen nieuwe tafels en stoelen in zowel het cafégedeelte als in de nieuwe aanbouw, zodat er sprake is van een heus restaurant. Ook het woongedeelte wordt aangepast aan de eisen van de

tijd. De haven, die op de plaats van de huidige parkeerplaats achter het restaurant ligt, wordt gedempt en de roeiboten krijgen een plaats langs de wal in de sloot naast 'de Fransche Brug'.

Annet krijgt de keuken in beheer, want in haar genen draagt ze de voorliefde voor het koken met zich mee. Het gezin de Jong bestaat dan uit drie personen, want Annet en Hein hebben inmiddels zoon Rogier gekregen. Deze blijkt echter niet als horecaondernemer in de wieg gelegd te zijn.

Uiteindelijk besluiten Hein en Annet in april 1986 het cafégedeelte te sluiten en 'de Fransche Brug' alleen als restaurant voort te zetten. Ook de verhuur van roeiboten stopt. Gelukkig blijft nog wel de mogelijkheid bestaan om in geval er in strenge winters molen- en merentochten georganiseerd worden 'de Fransche Brug' aan te doen voor koek, zopie en vooral de beroemde erwtensoep. Biljartvereniging 'de Fransche Brug' is minder gelukkig met het besluit. De vereniging wordt opgeheven en de leden stappen over naar een andere vereniging.

Het is nu 2004. Annet en Hein vinden dat zij op een leeftijd zijn gekomen dat ze een rustiger, ander leven kunnen gaan leiden. Zij zoeken een

Het gezin Otten bij de voordeur van de woning: op de voorgrond Julia en Marian of Maria. Op de 2^e rij: Koos, vader Celis, Trees, moeder Johanna, Antoon. Op de 3^e rij: Rie, Helen, Bets en Co. De bloemen die voor Co staan herinneren aan de overleden dochter Annie.

Foto uit 1930 van familie Otten

opvolger, maar vinden die niet. Zij besluiten de gemeente te verzoeken de bestemming van het perceel te wijzigen van horecabestemming naar woonbestemming. Uiteindelijk stemt de gemeente hiermee in en wordt het geheel aan een bouwondernemer verkocht, die een plan ontwikkelt voor de herinrichting van het terrein.

In het nieuwe plan blijft ruimte voor 'de Fransche Brug'. Het ligt in de bedoeling het pand te laten bestaan en om te bouwen tot appartementengebouw. Velen zullen hiermee instemmen, omdat op deze wijze een beeldbepalend pand voor de toekomst behouden zal blijven. Bij het voorbijgaan kun je dan nog eens terugdenken aan de gezellige uurtjes tijdens een bruiloft, een receptie, een verjaardag, een schaatsdag of zomaar van een pilsje aan de bar in het café of in het restaurant doorgebracht.

Bronnen: Mevrouw Turk-Otten, Roelofarendsveen
Annet en Hein de Jong-Turk, Roelofarendsveen
Gemeentearchief gemeente Alkemade
Archief Stichting Oud Alkemade
